

Utmaningsrätten får luft under vingarna

Fler och fler kommuner låter sig utmanas av företag. På några år har det gått från noll till ett 25-tal kommuner som infört utmaningsrätt.

- Nu börjar det rulla på, säger Stefan Persson, Rhetikfabriken och utmaningservice.se som följer området dag för dag.

Utmaningsrätten är ett ganska nytt fenomen i Sverige. 2007 hade bara tre kommuner infört rätten.

- Genom att låta sig utmanas får kommuner och landsting ett effektivt kvalitetsäkringssystem helt gratis. Ofta är det bara myndighetsutövande och fantasin som sätter gränser för vad som kan utmanas. Fler kommuner borde haka på taget, tycker Stefan Persson.

Den potentiella marknaden som öppna sig genom utmaningar är stor. Enligt Konkurrensverkets bedömningar kan 70-80 procent av kommunal verksamhet konkurransutsetts. I dag är runt 10 procent konkurransutsetts.

Positivt exempel. Stefan Persson lyfter fram lilla Munkedals kommun som ett positivt exempel. Där kan företagen utmana kommunen på bemsidan genom att fylla i ett enkelt formulär och sända iväg det.

Kommunen har antagit en policy för utmaningsrätten. Där sägs bland annat att "den som vill driva verksamhet åt kommunen på entreprenad har rätt att i enlighet med denna policy utmana den kommunala verksamheten".

Verksamheten som utmanas måste vara definierbar och kunna avgränsas från övrig verksamhet. Av utmaningen skall framgå följande:

• Vilken verksamhet i kommunen som utmanas.

- Om hela eller delar av verksamheten utmanas.
- En beskrivning som visar att utmanaren är en trovärdig potentiell anbudsgivare på verksamheten.
- En uttryckt önskan från utmanaren om att själv få driva den aktuella verksamheten.

Ska prövas skyndsamt. När en utmaning har inkommit till nämnden skall denna skyndsamt pröva frågan om upphandling i enlighet med intentionerna i utmaningen. En kopia av utmaningen skall omedelbart delges kommunstyrelsen.

Det är alltid nämnden som avgör om den skall bejaka en utmaning eller inte. Om nämnden beslutar att inte upphandla verksamheten skall beslutet motiveras. Nämndens beslut i ärendet skall delges kommunstyrelsen.

Torsten Persson, ansvarig för servicejätten ISS verksamhet gentemot offentlig sektor, gillar utmaningsrätten. I somras turnerade han land och rike runt och besökte 120 kommuner för att lobba för utmaningsrätten och diskutera med politiker och tjänstemän i ledningen för kommunerna.

- Bara för oss är den potentiella marknaden 100 miljarder kronor, förklarade han för Dagens Industri efteråt.

Reson gav resultat. Torsten Perssons utmanares genom Sverige har också gett resultat. Några kommuner har infört utmaningsrätt, andra har lyssnat med stora öron.

- Många kommuner visste inte ens att utmaningsrätten fanns, förklarade Torsten Persson, för Svenskt Näringsliv efter turnén.

Hans erfarenheter är att frågan om konkurransutställning inte är speciellt kontroversiell. Han ser ingen skillnad mellan röda och blå kommuner i det avseendet. Han noterar också att intresset för mätbara tjänster som fasti-

gheter, städning, mat och bemanning är större på området. Detta jämfört med det han kallar icke mätbara tjänster som skola, vård och omsorg.

Enkel skrivelse. Som van "utmanare" berättar han att själva dokumentet som utgör utmaningen inte består av så många sidor. Man skriver ner vilken kommunal verksamhet som utmaningen avser och hur man har tänkt driva den.

- Därefter berättar vi om vårt företag och vår verksamhet. Det hela är väldigt enkelt. Det vi säger är egentligen: "vi vill att ni går ut med en upphandling om skolmaten".

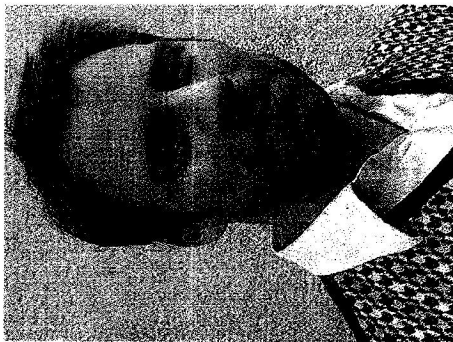
Torsten Persson menar att en kommun aldrig blir profvs på till exempel fastighetsförvaltning. Han medverdar inte kommunernas fastighetsförvaltning, men menar att hans företag bör kunna göra det bättre, eftersom det är ett specifikt arbetsområde hos ISS och att man hela tiden måste effektivisera och utveckla det.

Röd matta uttrullad. Stefan Persson som följer området sedan starten kallar utmaningsrätten "en röd matta för entreprenörskap".

I en artikel skriver han att en utmaning inte tvingar kommuner att anta utmaningen och konkurransutsetts den utmanade verksamheten. Men kommuner som har antagit utmaningsrätten har rullat ut den röda mattan för entreprenörer och det har tagits ett politiskt beslut på högsta nivå om att berörda nämnder ska göra en seriös bedömning av utmaningen och redovisa resultatet.

- Exakt hur utmaningsrätten är formulerad och hur utgående den är varierar, berättar Stefan Persson.

Kan vara lång väg. För företag, personnalkooperativ och andra utmanare kan det vara en lång väg från utmaning till

- Det börjar rulla på, säger Stefan Persson, Rhetikfabriken och ansvarig för utmaningservice.se, en webbplats som informerar om det senaste kring utmaningsrätten.

kontrakt och det finns fallgropar på vägen. För att veta att man är billigare, bättre eller kanske både billigare och bättre, krävs det att man är väl insatt i den kommunala verksamheten, menar han.

Aven om utmaningen autas är det inte säkert att man får kontraktet. Men det är säkert att man i varje fall får möjlighet att konkurrera om ett uppdrag som tidigare inte var tillgängligt.

För kommunernas del innebär utmaningsrätten att den öppnar för nyänkande och innovation. Utmaningsrätten är mer än en förslagslåda. Det är ett viktigt ställningstagande där kommunen sänder signalen till andra aktörer att om de kan göra kommunens jobb billigare eller bättre, så vill kommunen att de gör det.

- Det är ett sätt för kommunen att se till att skattepengar används så effektivt som möjligt, avslutat Stefan Persson. ♡